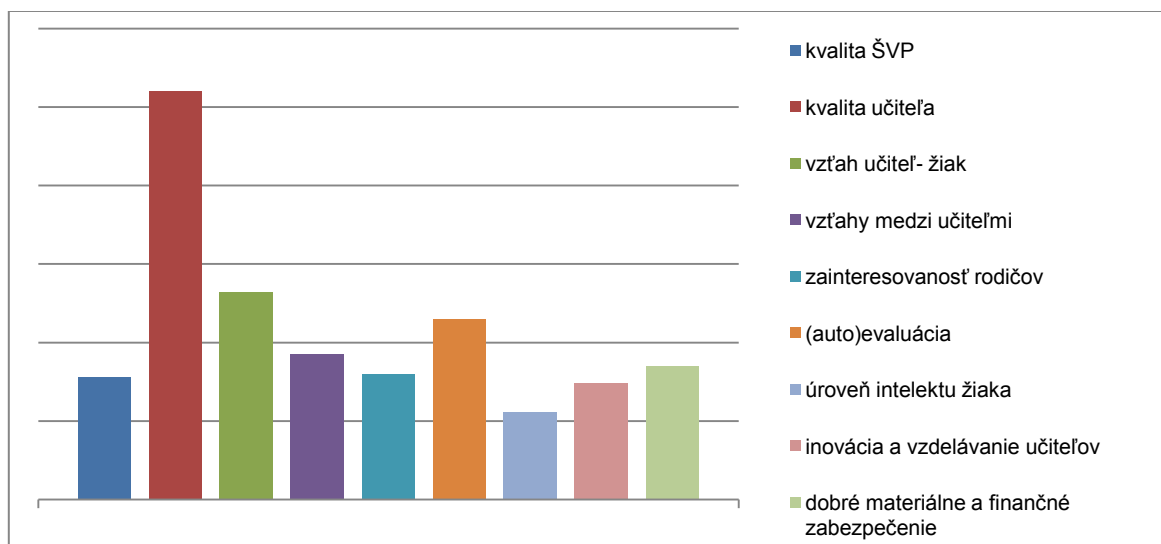

Kritériá kvality školy – výsledky ankety

Našich regionálnych spolupracovníkov sme požiadali:

„Určte kľúčové javy, vlastnosti, činnosti, ktoré sú príznačné pre život školy a významne určujú jej kvalitu. Usporiadajte od najdôležitejších po najmenej dôležité.“

Dotazník bol spracovaný jednoduchým váženým skóvaním hierarchizovaných odpovedí. Prvotné spracovanie prvých 6 až 9 kritérií ukazuje nasledovný diagram:

Najčastejšie uvádzaným názorom vzťahujúcim sa na kritériá kvality školy bol ten, že kvalita školy úzko súvisí s **kvalitou pedagógov** príslušnej školy. V tomto zmysle sa vyjadrila prevažná väčšina opýtaných, a to priamo alebo prostredníctvom konkrétnych atribútov popisujúcich **odbornú a osobnostnú zdatnosť učiteľov**. Kvalitná škola by podľa nich mala disponovať učiteľmi s charakteristikami, v ktorých sa odráža ich kvalifikovanosť, ale i „ľudská spôsobilosť“. Okrem erudovanosti poukázali viacerí respondenti aj na to, že kvalita pedagógov (a tým pravdepodobne aj školy, na ktorej učia) závisí od ich motivácie a angažovanosti. Uvádzali napríklad „zapálenosť pre svoje zamestnanie“, ochotu spolupracovať a vzdelávať sa. Ďalšou opakovane zmieňovanou vlastnosťou bola tvorivosť učiteľov. Medzi ostatnými vyjadrenými pohľadmi možno nájsť také črty ako je „ochota učiteľov kráčať s dobou“, „schopnosť chápať výchovu a vzdelávanie v širšom kontexte“, schopnosť empatie. Niektorí respondenti by podľa ich odpovedí od kvalitných pedagógov očakávali zodpovedný prístup k práci, dôslednosť, zásadovosť a náročnosť na žiakov, schopnosť byť prirodzenou autoritou.

Podrobnejším spracovaním sa medzi odpoveďami opýtaných okrem kvality učiteľov vyskytoval aj názor, že kvalita školy súvisí s **kompetentnosťou vedenia školy**, hoci zastúpenie týchto vyjadrení bolo v porovnaní s tými, ktoré sa týkali kvality pedagógov, výrazne nižšie.

Zo stanovísk respondentov je zrejmé, že za dôležité z hľadiska kvality školy považujú nielen jej personálne obsadenie, ale aj **hmotné zabezpečenie a iné podmienky**, ktoré má škola na svoju existenciu a ktoré sa so životom školy spájajú. Tento názor vyjadrila asi polovica opýtaných. Kvalita školy je podľa nich prepojená s dostatkom finančných prostriedkov, materiálno-technickým zabezpečením vyučovacieho procesu (laboratóriá, učebne atď.), ale i celkovou vybavenosťou školy z estetického a funkčného hľadiska. V tejto súvislosti bolo v rámci získaných odpovedí poukávané aj na nízke platy učiteľov. V prekvapivo malej miere uvádzali respondenti iné podmienky školy ako je výchovné a psychologické poradenstvo či aktívna študentská rada. Možno sa pýtať, či respondenti kvalitu školy s nimi skutočne spájajú len v malej miere v porovnaní s hmotným zabezpečením školy, alebo ide skôr o to, že (zlá) finančná a materiálna situácia škôl vystupuje do popredia natoľko, že „zatieňuje“ iné „vymoženosti“ školy. Ďalšou možnosťou je, že tieto aspekty života školy ešte nie sú bežnou súčasťou školskej praxe, a preto opýtaných jednoducho nenapadli.

Celkovo je však **aktívny život školy** jedným z najsilnejšie zastúpených kritérií pri hodnotení kvality školy, ktoré respondenti uviedli. Týka sa takých aspektov ako je **zapojenie školy do rôznych projektov, vlastný (prepracovaný) školský vzdelávací program, ponúkание možností alebo umožnenie ďalšieho vzdelávania** či **pestrejšie školské aktivity školy**. Medzi tie možno na základe získaných odpovedí zahrnúť napr. organizovanie a zapájanie sa do súťaží (SOČ, olympiády, MAKS, Klokán), lyžiarsky výcvik, školu v prírode, rôznorodú ponuku záujmových krúžkov a mimoškolskej činnosti, športové aktivity či súťaže apod. Odpovede respondentov naznačujú, že kvalitná škola by okrem vlastného (prepracovaného) školského vzdelávacieho plánu mala mať jasne zadefinované smerovanie a ciele, jednoznačnú strategickú víziu a celkovo dobrú koncepciu. Niekoľkí opýtaní sa ďalej zmienili o tom, že škola by mala myslieť aj na vzdelávanie pedagógov a ich školenie. Len jedenému respondentovi sa kvalita školy asociovala s ponukou získania iných certifikátov okrem vysvedčenia.

Ďalšia, pomerne veľká skupina kritérií, ktoré respondenti považovali za relevantné pri hodnotení kvality školy, sa týkala **úspešnosti žiakov** príslušnej školy - či už **počas štúdia na danej škole, v budúcnosti v ďalšom vzdelávaní alebo v uplatnení na trhu práce**. Ako uviedol jeden z opýtaných, ide napr. o „úspešnosť absolventov (% prijatých na VŠ a ich uplatnenie v praxi – je asi najpresvedčivejším kritériom kvality školy – kvality vyučovacieho procesu).“ **Perspektíva uplatnenia žiakov na trhu práce a/alebo úspešnosť v prijatí na VŠ a v ďalšom vzdelávaní** sú významnými ukazovateľmi aj podľa ďalších respondentov. Asi tretina opýtaných medzi kritériami dôležitými pri hodnotení kvality školy spomenula **študijné výsledky žiakov a/alebo ich úspešnosť v súťažiach a externých skúškach**. Respondenti uviedli napr. „úspešnosť v nezávislých externých meraniach – MONITOR, PISA, EXAM testy“, „ výsledky v EČ a PFIČ na MS“, úspechy a ocenenia žiakov aj učiteľov v súťažiach, študijné a športové výsledky žiakov (v prípade športovej školy), zdatnosť v cudzích jazykoch a v IKT.

Odpovede asi tretiny respondentov jasne naznačujú, že kvalitná škola by mala kráčať s dobou. Medzi uvádzanými kritériami kvality školy sa vyskytovali rôzne **inovatívne postupy vo vzdelávaní a hodnotení žiakov**, ako aj **evalvácia školy a autoevalvácia** učiteľov a vedenia. V tejto súvislosti niekoľkí opýtaní spomínali i spätnú väzbu pre žiaka, pre rodičov a pre učiteľa. Jeden z respondentov vo vzťahu ku kritériám kvality školy uviedol, že hodnotenie by malo byť videné ako „organická súčasť výchovno-vyučovacieho procesu - porovnáva sa aktuálny stav žiakových vedomostí a zručností s očakávaným štandardom, ktorý by mal byť zvládnutím učiva dosiahnutý“. Medzi ostatnými názormi na kritériá kvality školy nájdeme vyjadrenia, že kvalitná škola by mala mať experimentálny charakter, zavádzať do výučby inovačné metódy, viesť žiakov k samostatnosti, využívať IKT. Ako to vyjadril jeden z opýtaných, dôležitá je „schopnosť učiteľov vnímať žiakov s ich "novými" potrebami a využiť to vo vyučovaní.“ Zároveň niekoľkí respondenti uviedli, že kvalita školy sa spája so **schopnosťou pružne reagovať na potreby regiónu a požiadavky trhu práce**, a to napr. otvorením nových študijných odborov. Kvalita školy sa podľa nich odvíja aj od schopnosti spolupráce s praxou.

Pri hodnotení kvality školy je vhodné brať do úvahy aj charakter **medziľudských vzťahov** na danej škole. Na tento faktor poukázala asi polovica respondentov, pričom hovorili jednak o **vzťahu medzi učiteľom a žiakom**, jednak o **vzájomných vzťahoch medzi učiteľmi**. S kvalitou školy spájajú dobré vzťahy v pedagogickom kolektíve, spoluprácu učiteľov a „ťahanie za jeden koniec“. Značnú dôležitosť pripisujú osobnému a ľudskému prístupu k žiakom, záujmu o problémy žiakov a ochote im pomôcť. Zároveň poukazujú na snahu dať žiakom čo najviac a „schopnosť učiteľov vnímať žiakov s ich "novými" potrebami“. Dôležitosť vidia aj v demokratickom prístupe k žiakom, podpore a rozvoji ich individuálnych schopností , v poskytnutí možnosti zažiť úspech. V týchto znakoch sa črtá aj ďalšia skupina ukazovateľov kvality školy, ktoré uviedla asi polovica respondentov. Ide o faktory súvisiace s **pozitívnou klímou školy podporujúcou tvorivosť , samostatnosť, motiváciu a sebarozvoj žiakov**.

Časť respondentov dávala kvalitu školy do súvislosti aj so vzťahom danej školy k ostatným ľuďom, ktorých sa život školy týka. Ide predovšetkým o rodičov žiakov, ktorí školu navštevujú. Takmer tretina opýtaných poukázala na úlohu **aktívnej spolupráce medzi školou a rodičmi**. Kvalitu školy spájali s takými javmi ako je aktívna spoluúčasť rodičov na dianí školy, vzájomná komunikácia a podpora zo strany rodičov.

Je zrejmé, že viacerí respondenti na školu nahliadajú ako na súčasť širšieho systému a jej kvalitu dávajú do súvislosti s mierou otvorenosti školy voči okoliu a **úrovňou spolupráce s inými inštitúciami či širšou verejnosťou**. Dôležitosť prikladajú napríklad spolupráci školy s úradmi miestnej samosprávy, ale aj spolupráci s firmami – „odberateľmi absolventov“. Hovoria o prepojení školy s praxou. Vo vzťahu k verejnosti poukazujú na **sebaprezentáciu školy** a aktivity, ktoré škola v tomto smere vyvíja. O kvalite školy podľa odpovedí niektorých respondentov totiž vypovedá aj **obraz, aký má škola v očiach učiteľov, žiakov, rodičov a verejnosti**. Dobré meno školy, ale aj **záujem o školu zo strany žiakov, rodičov a verejnosti** možno podľa nich považovať za ukazovatele kvality príslušnej školy. S tým, ako školu vidia jej zamestnanci, žiaci a rodičia, úzko súvisí ich **spokojnosť s danou školou**, ktorú možno medzi uvádzanými indikátormi kvality školy nájsť taktiež.

Celkovo výsledky ankety napovedajú, že hodnotenie kvality školy je komplexný proces, pri ktorom respondenti berú do úvahy pomerne širokú paletu kritérií.